ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year..... $2.00 | Canada & Europe:
half year...... 1.00 | per year...... $3.00
single copy.. .03 | half year..... 1.50

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік......... $3.00
поод. число .03 | на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота 21-го падолиста 1914. Ч. 78. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Saturday, November 21, 1914. N. 78.

НІМЦЇ ПОЛОНИЛИ В ПОСЛЇДНІМ ТИЖНИ ПОВЕРХ 50.000 МОСКАЛЇВ.

По завзятій битві над рікою Пілїцою взяли Австрійцї 7.000 Москалів у неволю.

Коло Ст. Мігель висадили Нїмцї великі відділи Французів у воздух.

'В битві на Чорнім мори турецька фльота знищила один російський корабель.

Війна з Росією.

50.000 МОСКАЛЇВ ПОЛОНЕНО В ПОСЛЇДНІМ ТИЖНИ.

АМСТЕРДАМ, 20. падолиста. — **З Берлїна наспіли вісти, що Москалї стратили в битвах, які відбули ся в послїднім тижни, понад 50.000 людий в самих полонених.**

Перша телєграма, яка надійшла з Берлїна з нагоди сьвітлої побіди ген. Гінденбурґа над Москалями, принесла вість про полонене 23.000 Москалїв. Однак боротьба з Москалями відбувала ся тоді майже на цілій линії, тому числа про страти ворога не могли бути точні. Отже остаточне обчисленє потвердило не лише перше донесенє з Берлїна, але навіть піднесло число полонених Москалїв на 50.000.

РІШАЮЧА БИТВА В ПОЛЬСЬКІМ КОРОЛЇВСТВІ: 3.000 МОСКАЛЇВ ПОЛОНЕНО.

БЕРЛІН (бездр. телегр.), 20. падолиста. — З Відня доносять, що австрійський генеральний штаб оголосив отсї вісти з поля війни:

„Над рікою Пілїцою (в Польськім Королївстві) прийшло до битви між військами німецькими і австрійськими а російською армією, яка машерувала в напрямі Кракова. Через два днї тривала крована битва над рікою Пілїцою. Побіда перехилила ся остаточно на сторону Австрійців. Москалї мусїли утїкати. Одна австрійська дивізія піхоти полонила в часї дводневної битви понад 3.000 Москалів.

„Коло Хирова загнали ся за далеко відділи російських козаків. Австрійцї побили їх на голову, беручи велику часть в полон.

„Похід деяких російських відділів в напрямі Карпат не має нїякого значіня, бо всї переходи і дороги через Карпати є обсаджені достаточно Австрійцями".

Битва над Пілїцою відбула ся у віддаленю 60—70 кільометрів від Кракова. Чи не вийшли знова на яву російські брехні про здобутє Кракова?

АВСТРІЙЦЇ ПОЛОНИЛИ 7.000 МОСКАЛЇВ.

ЛОНДОН, 20. падолиста. — **Телєграма, яка наспіла з Відня через Амстердам, доносить про велику побіду Австрійців в Польськім Королївстві. Вона звучить:**

„Битва в Польськім Королївстві розвиває ся корисно. З поля битви доносять, що австрійські війска полонили в послїдній битві 7.000 Москалів та здобули 18 машинових карабінів і кільканайцять гармат".

Належить здогадувати ся, що отся телєграма доповняє попередну, в якій говорить ся про битву над рікою Пілїцою.

ПОЛЬСЬКІ ШПІОНИ.

В останиих часах арештувала австрійська полїція в Кракові кілька осіб переважно з Королївства Польського, котрі управляли шпіонажу на користь Росії.

Між иншими арештовано торговельного агента Владислава Кульчицького з двома женщинами з Варшави. Арештовано також Яна Пеходзїнського, караного вже 3-лїтним арештом за шпіонажу. Пеходзїнський сам попавсь в лапку. Зголосив ся він в мундурі польського вояка до бюра команди польського війска у Львові і казав, що хоче перевести урядові акти польського війська в безпечне місце. Там вже його знали і арештували.

Перед кількома днями арештовано сина банкового урядника Ернеста Пеце. Він признав ся до шпіонажі і мав поробити важні зізнаня.

ВОЄННІ МАРКИ В АВСТРІЇ.

На час воєнний рішило австрійське й угорське міністерство торговлї видати окремі марки. Цїна їх така сама як і в часах мира, з тою ріжницею, що оплачуєть ся по 2 сотики на австрійський зглядно угорський червоний хрест. Тому марка 5 сотикова коштує 7 сотиків, а 10 сотикова коштує 12 сотиків.

РОСІЙСЬКІ ГАРМАТИ В БЕРЛЇНІ.

До тепер здобули Німцї 1000 гармат у війнї з Москалями. Їх уставлено перед військовим музеєм, перед цісарським замком та перед иншими державними будинками в Берлїнї.

—o—

НІМЕЦЬКІ КОРАБЛЇ БОМБАРДУЮТЬ РОСІЙСЬКУ ПРИСТАНЬ ЛІБАВУ.

БЕРЛІН (через Лондон), 19. падолиста. — Тут оголошено слїдуючі урядові вісти:

„Німецька фльота замкнула вїзд до пристани в Лїбаві, затопивши при вїздї кілька транспортових кораблїв. Відтак отворено гарматний огонь на місто. Богато будинків знищено".

ЗНОВА РОСІЙСЬКА ПОГОЛОСКА ПРО ПОБІДУ НА МОРИ.

РИМ (через Лондон), 19. падолиста. — **З Петрограду доносять, що між російською а німецькою фльотою, яка острілювала Лїбаву, прийшло до битви. Один німецький кружляк і 2 торпедовцї затоплено.**

Повисша телєграма виглядає знова на російську брехню. Правдоподібно затоплені Німцями кораблї при вїздї до Лїбави, Москалї уважають за свою побіду.

—o—

В БИТВІ НА ЧОРНІМ МОРИ МОСКАЛЇ СТРАТИЛИ ОДИН КОРАБЕЛЬ.

БЕРЛІН (бездр. телегр.), 19. падолиста. — **Урядове донесенє з Царгорода, яке надійшло до Берлїна, подає, що турецька фльота недалеко Севастополя звела боротьбу з російською фльотою, зложеною з 2 великих воєнних кораблїв і 5 кружляків.**

Один російський корабель сильно ушкоджено. Прочі російські кораблї, користаючи з мраки, утїкли під охорону фортів, переслїдувані турецькою фльотою.

НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „ҐЕБЕН" УШКОДЖЕНИЙ?

ПЕТРОГРАД, 19. падолиста. — **Урядова телєграма подає отсї вісти про битву на Чорнім мори:**

„18. падолиста стрітила російська фльота у віддаленю 25 миль від Севастополя кораблї „Ґебен" і „Бресляв". З віддаленя 5 миль російські кораблї розпочали огонь.

„На покладї корабля „Ґебен" прийшло до експльозії, але корабель відповідав стрілами, звертаючи огонь на головний російський корабель „Евстафій". По 40 мінутах відїхав, користаючи з мраки і зі своєї скорости. Корабель „Бресляв" не брав нїякої участи в битві.

„Російський корабель „Евстафій" дізнав лише ушкодженя. Страти в людях на тім кораблі числять 33 в убитих і 25 в ранених".

На підставі повисшої телєграми з Петрограду можна знова ствердити московську брехню. Вже кілька разів доносили телєграми з Петрограду, що „Ґебен" ушкоджений, а навіть затоплений. А тепер самі говорять про него, що брав участь в битві. Здаєть ся, що помимо експльозії, яка мабуть привидїла ся Москалям, „Ґебен" ще нераз дасть ся їм в знаки.

Кораблї „Ґебен" і „Бресляв" се німецькі кораблї, які вже підчас війни Туреччина відкупила і долучила до своєї фльоти.

—o—

Війна з Францією.

НІМЦЇ ВИСАДИЛИ МІНАМИ ВЕЛИКІ ВІДДЇЛИ ФРАНЦУЗІВ У ВОЗДУХ.

ЛОНДОН, 19. падолиста. — **Французи коло Ст. Мігель понесли великі страти через те, що попали ся в засїдку, яку наставили Нїмцї коло Шовінкорт. Нїмцї підмінували західну часть сеї місцевости і уступили. Французи, видячи відворот Німців, приступили до атаку і заняли опущені Німцями становища. В тій хвили експльодували міни і в руїнах погребали тисячі Французів. Як великі є страти, французькі телєграми не подають.**

Місцевість Шовінкорт є важна з огляду на облогу кріпости Верден.

АНГЛЇЙЦЇ СТРАТИЛИ ДОТЕПЕР НА МОРИ ПОНАД 6.000 ЛЮДИЙ.

ЛОНДОН, 19. падолиста. — **У відповідь на інтерпеляцію в палатї послів заявив адмірал англійської маринарки Чорчіл, що дотеперішні страти в людях на мори виносять 6.000. З того припадає на убитих: 222 офіцирів і 3455 жовнїрів, на ранених: 37 офіцирів і 428 жовнїрів, а на пропавших: 5 офіцирів і 1 жовнїр.**

Хоч вже повисші числа вказують, що страти Англії на мори є дуже великі, то, як се подають деякі воєнні знавцї, страти Англїйців на мори мають бути значно висші. Їх оцінюють разом на 25.000. Чорчіл, вичисляючи страти, не подав страт, які поніс англійський корпус моряків у битвах в Бельгії, а які обчисляють найменьше на 6.000 людий. Також не вичислено тут залоги кораблїв „Гуд Гоп", „Монмут" і „Кенопус", які зістали затоплені німецькою фльотою, а які числили разом около 3.000 людий залоги.

ОТВОРЕНЄ БРИТІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

ЛОНДОН, 11. падолиста. — Лондонці, позбавлені послїдними часами всяких уличних видовищ, заповнили ниві улиції, куди мав переїздити король до палати Вестмінстер на отворенє парляменту і філя ентузіястичних патріотичних окликів супроводжала короля і королеву через цілу дорогу.

Сцена в середині палати лордів була не така пишна, як бувало. Королївський двір є в жалобі по князеви Морісови Батенберґови, що погиб на поли битви, а також велике число аристократів, що звичайно заповнюють при таких нагодах горішні кімнати, носять тепер жалобу по синах, братах і мужах, що погибли на війнї.

Отвираючи парлямент, король Юрій сказав:

„Енерґія і симпатія моїх підданих у всїх частях імперії сконцентровані тепер на бажаню, аби щасливо скінчити війну, в якій ми взяли участь. Я скликав вас тепер, аби ви, подїляючи мої переконаня, що тепер перед нами важні обовязки, приняли які потрібно кроки, аби їх належито сповнити.

„Від коли я послїдний раз до вас промовляв, терен війни розширив ся, бо отоманське цісарство взяло у нїй участь. В злуцї з моїми союзниками і помимо безнастанних і вічно повторяючих ся провокацій, я намагав ся заховати приязну невтральність супроти Туреччини. Однакож лихі дорадники і чужосторонні впливи потягли її на дорогу очайдушних і зухвалих вчинків і тепер панує війна між нами. Мої музулманські піддані знають добре, що наше зірванє з Туреччиною було проти нашої волї і я з приємностию замічую докази їх льояльности, привязаня і помочи.

„Моя армія і маринарка дальше удержують, в цілім протягу війни своїї славні традиції. Слїдимо з гордостию за їх відважними і мужними вчинками і в цілій імперії запановує тверда постанова, щоб наша зброя і наша справа затриюмфували, яким би се не було коштом.

„Від вас буде вимагати ся поробити фінансові кроки в цїли переведеня війни, а одинокі законопроєкти, які перед вами в теперішню пору предложить ся, є такі, що виглядали моїм дорадникам за потрібні, аби достигнути сеї великої цїли, до якої звернені всї змаганя імперії. Припоручаю їх вашому патріотизмови і льояльности і молю Бога, аби благословив вас у ваших нарадах".

БРИТАНІЯ ВИСТАВИТЬ ДВОМІЛЇОНОВУ АРМІЮ. — ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАТЯГАЄ НА ВОЄННІ ЦЇЛИ ОДНОМІЛЇЯРДОВУ ПОЗИЧКУ.

ЛОНДОН, 13. падолиста. — Поміж послами до парляменту розійшла ся чутка, що премієр Еseparate Есквіт зажадає одобреня парляменту на виставленє одної одноміліонової армії, аби число війська Великої Британії піднести до двох міліонів.

Велике заінтересованє викликає вифінансуванє сеї війни. Говорять, що правительство має плян затягнути позичку на один мілїярд долярів, або й більше, на протяг десяти лїт.

Обчисляють, що Велика Британія видає тижнево на війну 35 міліонів долярів.

В додатку до позички думає правительство над підвисшенем податків так, щоби сим робом зібрати суму 250 міліонів долярів.

Нові армії орґанізують ся також в Індії.

Москалї і галицькі Українцї.

Американські часописи подають слїдуючу статю про галицьких Русинів, що мала появити ся в часописях в Петроградї:

Виходячи із зовсїм оправданого заложеня, що населенє східної Галичини під зглядом етноґрафічним майже не ріжнить ся від населеня ґуберній Волинської і Подїльської, дехто з нас думає, що найде в Галичинї ту саму, що в західнім краю, близькість до московської культури, познакомленє з московською літературою і т. д. Сей погляд основуєть ся декуди на існованю в Галичинї так званого москвофільського напряму, якого поклонники вживають попсованої московської мови.

Ся омана може стати ся жерелом непорозумінь між російськими властями і населенєм прилучених околиць.

Помимо етноґрафічного спорідненя населеня Галичини з населенєм західного краю в Росії, не можна забувати, що історична доля Галичини була богато відмінна, та, що инші були впливи культурні у обох державах.

Населенє західного краю в Росії около сто пятьдесять лїт живе спільним житєм з російським народом, зблизило ся до него і привичаїло ся до російської мови в школї, в судівництві, в торговлї і взагалї та мова йому не цїлком чужа.

Населенє Галичини тимчасом провадило инше житє. Російська література, культура і мова є для него чужа. Крім своєї рідної мови населенє Галичини вживає польської мови і знає її краще нїж російську. Зрештою вживає своєї рідної мови в далеко більшій мірі нїж населенє західного краю в Росії. **Українська мова є там урядова мова, уживана в судівництві, адміністрації, в низшій, середній, а в части навіть у висшій школї. Поминувши усе те, треба признати, що австрійські власти відзначали ся цїлковитим пошанованєм народної мови галицьких УКРАЇНЦЇВ.**

Було би безгранично сумно, як би галицькі Русини не найшли подібного пошанованя зі сторони російських властий.

І ще є одна небезпека. Наші націоналісти і славянофіли остають від давна в близьких відносинах з так званими москвофілами і дивлять ся їх очами на положенє в Галичинї. Було би дуже небезпечно, як би се відбило ся на поглядах наших властий.

Москвофіли — то один і в додатку незначний напрям в Галичинї, що має вплив на меньшість населеня; більшість населеня поклоняє ся иншим напрямам. Москвофіли є непевна опора. Російська власть повинна стати над воюючими партійними таборами, повинна перегнати австрійську в пошанованю національних почувань галицьких Русинів, їх мови, усталених традицій і релїгійної окремішности.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE UKRAINIAN NEWSPAPER

Published three times a week Tuesday, Thursday and Saturday, at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Ukrainian National Association of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

ЗАСУД КАЦАПСЬКОГО ПОСЛА В КАНАДІ.

В часописи „Едмонтен Джорнал" з 10. падолиста с. р. є оголошений судовий вирок з першого процесу Рудика з Шандром в справі минувших виборів до провінціонального парляменту в Алберті (Канада). Судія Скот по переведеню розправи засудив обжалуваного Андрея Шандра на $1.200 відшкодованя Павлови Рудикови і на понесене судових коштів, які виносять около $500.

Із судового вироку довідуємо ся, що Рудик і Шандро були рівночасно кандидатами на послів з провінціонального виборчого дистрикту Вітфорд. Сї вибори відбували ся дня 17. цьвітня 1913 року.

Дня 25. марта 1913 дістав п. Рудик ось-таке особисте письмо від ґенерального правного заступника (аторней-дженерал) Кросса: „Поважаний Пане! Коли Ви бажаєте якогонебудь іменованя мирових судіїв, нотарів або комісарів у злуці з моїм департаментом підчас виборів, прошу зателефонувати до мене до правительственного офісу в Едмонтоні, а п. Том займеть ся сейчас сим іменованем. Желаючи Вам найлїпшого поводженя при надходячих виборах, остаю з високим поважанем, С. В. Кросс".

Се письмо прочитав і пояснив п. Рудик на передвиборчім вічу Русинів дня 13. цьвітня 1913. На тім вічу був присутний і кацап Шандро. Він велїв показати собі лист Кросса, переглянув пильно його зміст і зрозумів добре, о що в нїм розходило ся. Маючи намір позбути ся за всяку цїну свого контркандидата, котрий був від него о много сильнїйший, господин Шандро постарав ся о те, що на п. Рудика видано наказ арештованя нїбито за сфалшоване наведеного висше листа. Мировий судія Стюарт (сторонник Шандра) арештував (через констабля Шраєра) п. Рудика в переддень виборів і відставив його на розправу до мирового судії д-ра Лявфорда. Сей придержав п. Рудика в арештї через цїлу нїч, а рано випустив його за порукою 200 долярів. Розправа мала відбути ся 18. цьвітня (отже по виборах!). В означенім часї п. Рудик явив ся на розправу, але др. Лявфорд, не одержавши від Стюарта потрібних документів, відложив її аж до 25. цьвітня, а по упливі сього речинця — до 28. цьвітня. Того дня п. Рудик, ідучи на розправу, стрітив ся з Шандром і просив його, щоби він явив ся до переслуханя, аби вже остаточно сю справу якось покінчити. Госп. Шандро відповів, що йде тепер на обід, а на розправу не думає іти. Др. Лявфорд, переконавшись, що Шандро уникає розправи, усунув цїлу сю справу з порядку дневного і відпустив п. Рудика, передавши йому всї письма, відносячі ся до сеї справи.

З повисшого бачимо, що Шандро був в души переконаний про невинність п. Рудика, але хотїв конечно наробити клопоту свому політичному противникови, аби в той спосіб придбати собі голоси його виборців. Свою цїль він справдї осягнув. У вечер перед днем виборів явив ся сей кацапський кандидат на виборчих зборах і заявив присутним Русинам, що на Рудика голосувати не можуть, бо він є арештований (по правдї п. Рудика арештовано аж доперва по тих зборах, але Шандро знав уже наперед про наказ арештованя).

У такий то „чесний" спосіб господин Шандро вийшов послом до провінціонального парляменту, де мав заступати інтереси канадійських Русинів...

„Після моєї гадки — так говорить судія Скот у своїм вироку — обжалуваний (Шандро) не мав розумних і оправданих причин розпочинати кримінальний процес проти обжаловуючого (Рудика). Цїле поведене обжалуваного вказує, що він дїлав злобно супроти обжаловуючого. Обжаловуючий (Рудик) був обжалуваному (Шандрови) знаний через 13 років. Він (Рудик) є властителем значного маєтку в Едмонтонї і деинде, має у загалу повне і заслужене довірє, є управителем кредитової компанії і директором кооперативної спілки, до якої належить цїлий ряд склепів (сторів). Усе те треба взяти під розвагу і застановити ся, чи чоловік на його становиску може поповнити вчинок, який, колиб його відкрито (а тут він мусїв би був вийти на верх), зруйнував би його характер і репутацію, і чи чоловік, стараючий ся о вибір на гоноровий уряд, міг би задля осягненя свого вибору поповнити вчинок, який зробив би його несносїбним до справованя дотичного уряду".

Так отже на підставі сього судового вироку кацапський „законодавець" в Канадї мусить ригнути округло 1700 долярів, не числячи його власних коштів, які мусїв заплатити своїм т р о м адвокатам. Та на сїм ще не конець. Як нас інформують віродостойні люди, дня 23. с. м. розпічнеть ся в едмонтонськім судї инша розправа проти г. Шандра: понад 30 сьвідків мають доказати його нелеґальний вибір на посла. Є надія, що „посол" Шандро буде „дисквалїфікований", а коли се станеть ся, то він не буде мати права бути вибраним на жадного публичного урядника через повних 8 років.

„Кацапи — так пише один з наших інформаторів — і шпіона Гецева спровадили, чи би що не поміг йому (Шандрови), тимчасом всьо надармо і йому тепер такий вихід, що як би міг до Росії дістатись, то би ще нинї виїхав. Ось-так ведеть ся кацапам в нашій Алберті".

Описана тут нами справа є характеристична, бо показує наглядно моральну гниль запроданців нашого народа. Засуд кацапа Шандра є рівночасно засудом всїх кацапів на цїлім сьвітї. Таких Шандрів є досить і у Злучених Державах, але вони ще доси не послують... Як би їм так дано в руки відповідну власть, то вони вивішалиб наперед всїх „мазепинців", а відтак розікрали би всьо людське добро і втопилиб його в московській... горівцї.

Вертаючи до засуду Шандра, мусимо на сїм місци висловити свою радість ізза того факту, що канадійський суд здер маску з огидної кацапської почвари, а тим самим очистив у публичній опінії невинно покривдженого п. Рудика. П. Рудик є широко знаний зі свого щирого патріотизму і тому нам мило зложити йому на сїм місци нашу сердечну ґратуляцію. Канадійські Українцї (бодай ті, що проживають в Алберті) повинні допомогти п. Рудикови у його боротьбі з нечесним і злобним кацапом, бо побіда п. Рудика буде також побідою нашої загальної справи.

НЕВТРАЛЬНІСТЬ СУЕСЬКОГО КАНАЛУ.

Суеський канал, штучний перекоп, що лучить Середземне море з морем Червоним і становить головну торговельну дорогу з Европи до Індій в Азії, отворено для плавби 1869. року. Його будова під проводом француського інжинера Фердинанда Лесепса тривала повних 10 лїт і коштувала около 80 мілїонів долярів.

З огляду на сю одинокy дорогу із Середземного моря до Азії, став Суеський канал незвичайно важним. Тому ріжні держави, а передівсїм Анґлія старали ся запанувати над сим каналом і тому Анґлія конче хотїла опанувати Єгипет, що притикає до Суеського каналу. Щоби однак ізза його посїданя не вибухали міжнародні спори та не спричиняли воєн, заключено 1888 року в Константинополи договір між европейськими державами. В тім договорі постановлено, що **Суеський канал має бути невтральним**, отже доступним для кораблїв всїх держав.

Важнїйші постанови сього договору звучать:

„Суеський канал має бути отворений для всїх кораблїв торговельних і воєнних, але лише в часї мира. Воєнні кораблї воюючих держав не сьміють зачинати нїяких ворожих кроків, щоби спинити плавбу анї в каналї, анї в пристанях по обох кінцях каналу анї в околици трох морських миль. **Канал не сьміє бути бльокований.** Воєнні кораблї можуть вправдї заосмотритись в нїм конечними средствами живности, однак мусять протягом 24 години опустити канал і пристань Порт Сайд. Кораблї, які лишають ся довший час, ніж висше означено, буде уважатись за воєнну добичу".

Теперішна війна вказує, що справдї всї міжнародні договори є лише простими „листками паперу", бо їх ломлять без обиняків. Так і з Суеським каналом. Анґлія й Франція бльокували (окружили кораблями) канал сейчас по вибуху війни і тимсамим зломили його невтральність. Тепер хоче опанувати канал Туреччина, а се їй о стільки лекше, що не потребує вязатись вже міжнародними умовами, коли їх зломили инші держави.

Папа за миром.

Папа Венедикт XV. видав перед двома днями енциклїку (обіжник), в якій взиває всї воюючі держави й народи до заключеня мира.

Енциклїка розпочинаєть ся від опису страховіть теперішної війни, а опісля взиває, щоб заперестати братовбийчу війну.

Між иншими каже папа в енциклїцї:

„Дух Христа не панує нинї. Народи більше говорять нинї о взаїмнім братерстві, ніж колинебудь перед тим, одначе нїколи сього братерства ще так не легковажили собі, як тепер.

„Народи, раси, держави, а навіть поодиноких людий роздїлює тепер більша завзятість, ніж жовнїрів у бою.

„Недостача взаїмного співчутя спричинила недостачу пошанованя власти".

Енциклїка кінчить ся зазивом до молитов о мир і о підготованє мира.

ПЕРША ОБЛОГА ПЕРЕМИШЛЯ.

У віденській нїмецькій часописи „Райхспост", в ч. 499. і слїдуючих з днів 20—25 жовтня находимо цїкавий опис першої облоги Перемишля. Деякі виїмки подаємо нашим читачам.

Комендантом залоги в Перемишли є полевий маршалок Герман Кусманек, котрий умілою рукою кермував цїлою обороною. Облога твердинї тривала від 18. вересня до 8. жовтня. В тім часї були сильнїйші і слабші напади Москалїв і залога доказувала чудес хоробрости. Москалї, приступаючи до облоги, чванили ся, що здобудуть твердиню протягом чотирох днїв, однак, як тепер бачимо, вони протягом 21 днїв облоги не здобули анї одного форту. Не можна сказати, щоби Москалї не били ся хоробро. Противно, вони робили всякі зусиля, не щадили нї куль, нї людського житя, щоби поставити на своїм. Але сильні форти твердинї й нечувана витривалість і завзятість австрійської залоги паралїжували всї російські напади.

До 22. вересня нагромадили Москалї аж пять корпусів війска, постягали навіть корабельні гармати, бо звичайні полеві 21 центиметрові канони були за слабі.

Російський дневний розказ, виданий комендантом облягаючої армії Радком Димітрієвом каже, що твердиня мусить бути здобута до дня 8. жовтня, бо в противнім разї може прийти відсїч. Дійсно 8 жовтня почали Москалї уступати зпід Перемишля і твердиня уратувала ся.

Кореспондент часописи „Льокаль-Анцайґер" подає такі вісти (подаємо їх в скороченю):

Нинї рано (18-го жовтня) збудив мене зі сну гук тяжких австрійських пушок. Почала ся битва з російським війском, яке держало ся ще в шанцях на полудне від міста і якого задачею було закривати відворот тих російських війск, які в страху і цїлковитім непорядку втїкали з Угорщини. Около 8-ої години рано огонь австрійських пушок чути було дуже близко, з чого виходило, що почали стріляти нові австрійські батерії, які мали хоронити наші полки піхоти, що йшли до штурму на ворога.

Само місто Перемишль, до якого я вчера добив ся по чотиродневній утяжливій подорожи, і то переважно піхотою, є набите по береги австрійським війском. Воно майже нїчого не потерпіло від російського бомбардованя. Лиш декілька фортів, на які через довший час була звернена найбільша лють ворогів, віднесло деякі ушкодженя. Коли 17-го вересня послїдний зелїзничий потяг з Перемишля вивіз австрійських зелїзничих урядників з міста, яке підчас мира числить около 60.000 душ, половина населеня була вже передше виїхала, головно усї заможнїйші. В містї вільно було лишити ся лиш людям політично непідозрілим, та тим, які могли виказати ся, що мають на 3 місяцї припасів живности. Політично підозрілих відіслано до Лїнцу. Заступникам деяких великих торговельних фірм позволено лишити ся, щоби вони наглядали над своїми складами. Тимчасом напливали непрогляднї маси Москалїв, і дня 22-го вересня Перемишль зістав окружений з усїх боків ворогами. Правдоподібно Москалї не мали ще своєї тяжкої артилерії, бо сего дня лиш з трудом можна було приневолити їх приняти битву.

Доперва в недїлю, перед вісьмома днями почали вони скажено острілювати форти, що аж вікна у містї дзвенїли та мури дрожали. Скажена канонада тривала без хвилинки перестанку до середи. В середу над вечір вона стала потрохи уставати. Шрапнелї і ґранати летїли аж у місто. Їх правдоподібно звернено на магазини поживи; та людий з них не поцїлено. Деякі доми, між иншим шпиталь, зістали збурені. Також і на жидівський цвинтар впало кілька бомб, та вони не експльодували. Два форти, один на схід, а другий на полудне від міста зістали найгірше ушкоджені; однак ворогови вони завдали далеко страшнїйші страти, як самі понесли.

Коло одного форту ворог наткнув ся на підземні міни. Наступила страшна експльозія: десятки тисяч Москалїв згинуло. Їх ще днесь стосами можна бачити як лежать непогребані на місци експльозії. Вид тих пошарпаних, пірваних на кусні трупів є страшний. В четвер битви майже зовсїм не було. За те залога кілька разів випадала з кріпости і відступаючому ворогови нанесла болючі страти, та богато салдатів полонила.

Після обчислень команданта твердинї, облога Перемишля коштувала Москалїв 40.000 людий в убитих, ранених і взятих до неволї. Австрійська залога стратила підчас цїлої облоги не цїлих 500 людий.

Відворот Москалїв зпід Перемишля подобав радше на безладну утечу. А що він не був для ворога легкою річию, про се я переконав ся найлїпше, їдучи сам непроходимими, розмоклими дорогами.

Менї позволено оглянути декілька фортів, острілюваних російською тяжкою артилєрією. Там, де ґранати трафляли сталеві вежі, видно було зелїзний бетон. Залога, яка обслугувала тяжкі опанцирені гармати, оповідала менї, що коли російський ґранат вдарив у вежу, то мало ся зовсїм таке враженє, начеб наступив сильний землетрус. Та Москалї трафляли дуже рідко. З того виоошено, що їм поталанило лише дуже мало своїх тяжких, 18 центиметрових пушок, приставити під Перемишль. Їх ґранати поцїлили лиш два рази в австрійську артилерію, при чім згинув один канонїр, а сїмох зістало ранених. Поза сим форт не відніс нїякого ушкодженя. Ворожі ґранати били переважно в глинковату землю поза фортом і я бачив там сотки лїйковатих заглубень в земли, яких глубокість і обсяг вказували, що Москалї мають не дуже тяжку артилерію. Майже чотири днї без перерви йшов огонь їх пушок, а шкоди не зробив нїякої. Раз удало ся російській піхотї підійти шанцями на 200 метрів до форту але лиш на се, щоби сейчас виставити білу хоругов. А російська артилерія ледви побачила се, сейчас звернула свій огонь на тих охочих до піддачі, так що з них ледви 50 найшло охорону перед власними гарматами за австрійськими валами.

Австрійський полковник Гібер обіцяв менї ще показати дійсну битву. І ми автомобілями поїхали на північ. Наші автомобілїсти набрали вже такої вправи, що вони уміють з однаковою скоростю і зручностю їхати болотнистими, розмоклими полями, як і битими гостинцями. І ми скоро доїхали до одної місцевости, 25 кільометрів на північ від Перемишля, де перед коротким часом вела ся ще завзята борба. Мешканцї села всї повтїкали. В цїлім селї не бачило ся сьвітла, з нїодного комина не йшов в гору дим. Село було мертве. А однак мешканцї мимо того мусїли бути десь в поблизу, бо як лише показали ся уніформи наших офіцирів на вулици, як за хвилину довкола них зібрала ся громадка жінок і дїтий та старцїв і почали жалувати ся на знущаня Москалїв. Кромі кількох дїр в улици від московських ґранатів, не було видно нїяких инших слїдів бомбардованя. Тимчасом настала нїч і Москалї застановили свій огонь. Бо вони в війнї, що тикає ся нїчого супокою, суть дуже точні.

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ Є ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

З Галичини.

Зі Львова.

Градоначальник видав слїдуючий розказ: „Поручаю властителям торговель у Львові в найкоротшім часї отворити свої склепи й маґазини, з виїмком торговель спіритусовими напитками. Коли хто не отворить своєї торговлї, його товари сконфіскуєть ся". У Львові завязано „красвий комітет добродійности", якого задачею є дати захист всїм бездомним, особливо жінкам та дїтям арештованих русофілів. Президія міста Львова отворила приют для 150 дїтий, щоб матери могли безжурно заробляти на своє удержанє.

„Злочин" митрополита Шептицького.

„Московскія ведомості" подають причину ізза якої вивезено митрополита Шептицького зі Львова. Митрополит, що перед вибухом війни перебував у Відни, уважав за відповідне поїхати до своєї столицї на час воєнної заверухи, щоб тут піддержувати своїх вірних на дусї. Одначе Москалї, яким митрополит був солию в оцї, тому, що вони мали пляни завести в Галичинї цареславє, старали ся під яким небудь позором усунути митрополита зі Львова. Коли одної недїлї правив митрополит Службу Божу в катедрі сьв. Юрія, виголосив він проповідь, в якій завізвав до вірности свому монархови і своїй вітчинї. За се й арештували Москалї митрополита.

Так пише російська часопись. Зміст проповіди митрополита подали ми були на основі автентичних відомостий. Але московська ґазета мусить якось оправдати насильство, тому подає проповідь митрополита в иншім сьвітлї, хоч і тут нема нїчого злочинного.

З Росії.

Як цар відвідував своїх „вірних".

Часописи донесли, що цар їхав на поле війни. Одначе він скорше заверпув, ніж сам хотїв. Причина в тім, що дорога була дуже небезпечна. До царської подорожи пороблено такі приготованя й заховано такі средства осторожности, яких до тепер ще нїколи не уживано. Зі звітів урядових справоздавців, котрі були в почотї царя, виходить, що цар не стрічав ся навіть безпосередно з жовнїрами. Він відвідав лише ті полки, про котрі довідались шпіони перебрані в уніформи, що вони є певні. Перед тими полками говорив цар і приказав роздати всім образки сьвятих.

Поворот царя відбув ся у великій тайнї. В Петроґрадї все ще думають, що лише Росія й Франція побіджає, а Нїмеччина й Австрія є вже цїлком розбиті. Часописи не сьміють навіть писати про холеру в російській армії. Хоч в Петроґрадї відбувають ся манїфестації за війною, то однак полїція все є сконсиґнована, бо боїть ся, щоб сї манїфестації не перемінили ся на революційні заворушеня.

Як навертають Галичан на цареславє?

Читаємо в московській ґазетї „Кієвлянині" таку новинку:

Війско дістало відпочинок. Один з російських вождів обїзджає поодинокі відділи. Підчас поїздки стрічає малу громаду австрійських полонених, а побіч них російського офіцира.

— Чому сї стоять окремо?

— Вони піддали ся добровільно зараз по першім нападї.

— Ви хто? — питає вожд полонених.

— Ми русскії з Галичини. (Очевидно русофіли — ред.)

— Православні?

— Нї, ми греко-католики.

— Хочете стати православними?

— Так.

— Прикличте сюди батюшку, — розпорядив ґенерал.

Приїхав батюшка і довершив чину злуки з православною церквою.

— А тепер, „ребята", присягайте на вірність „його царському величчеству, государю імператорови, самодержавцеви всея Росії і начальникови Галичини".

Полонені присягнули.

В такий спосіб навертають в Росії Галичан (хоч би й русофілів) на цареславє і сейчас кажуть присягати на вірність цареви. Нїколи в сьвітї не було такого, щоби полонених жовнїрів приневолювано перед кінцем війни присягати чужому пануючому. Се противить ся людському достоїнству і міжнародному праву. Але в Росії вільно все. Коли жовнїри присягли на вірність цареви, то їх може Росія висилати тепер до

війни против Австрії, хоч вони на разі лише полонені.

Ще одно заключене: **Тимсамим, що полонені перейшли на православє, вони вже стають російськими підданими, а присяга на вірність цареви се лише формальність.** Видко, що не можна бути російським підданим і присягати на вірність цареви, коли хто не перейде на православє. **Се найліпший доказ, що російське православє не є вірою, а цареславєм.**

Сила ранених.

Коло Перемишля підчас першої облоги впала така сила ранених російських жовнірів, що вони прямо залягли Київ і инші міста. Поїзд за поїздом привозить сьвіжі транспорти ранених, з котрих богато гине по дорозі. Замітний є великий процент ранених офіцирів.

При кінци минувшого місяця прибуло також величезне число ранених до Петрограду. Всі поїзди прибували зелізницею варшавсько-петербурською. Ранених перевозили наперед до центрального шпиталю, де їх розділювали на лекше й тяжше ранених, послідним перевязувано рани, а опісля розвожено в ріжні сторони міста. Що минути приїздив сьвіжий поїзд і ся робота тягнула ся цілісенький день 27. жовтня. Доглядане ранених займили ся майже виключно студенти-добровольці. Деякі з них так були перетомлені тяжкою працею, що мліли і їх самих треба було перевозити до шпиталів.

Ковбасний похід.

З Петрограду доносять, що там устроєно одного разу демонстраційний похід з ковбасами. Вулична товпа кинула ся на німецькі торговлі ковбасами і розграбивши їх, поперевішувала ковбаси через плече та пійшла походом через місто. Трагедія й комедія змішались з дитинячою наівностію.

З Сербії.

Смерть провідників „Народної Обрани".

В борбах під Крупань упав сербський майор Воя Танкосіч, котрий брав участь в заговорі на австрійського престолонаслідника. Про смерть инших заговірників оповідає один полонений сербський официр ось-що:

„Майор Мілян Прібічевіч, котрому приписувано велику ролю в замордованю наслідника престола, упав на вулици Білгороду, поцілений австрійським шрапнелем. Також другий провідник „Народної Обрани", капітан Сава Повіч упав в Білгороді. Сербський князь Юрій, стаціонований в Білгороді як командант 7. полку, зістав ранений ще підчас першого бомбардованя Білгороду. Наслідник сербського престола князь Александер є тепер командантом наддунайської армії і визначає ся великою хоробростию в противенстві до свого брата Юрія, котрий поводить ся з жовнірами на війні таксамо жорстоко, як в часі мира.

КОШОВИЙ У ЦАРИЦІ.

Прибуває кошовий
В північну столицю
Тай іде собі у двір
Витати царицю.
Але тільки за поріг,
Зачіпив відразу
І в царції — трах-тарах!
Розчерепив вазу.
І як би на Москаля —
Згинув би до лиха,
А наш собі кошовий
Лиш промовив стиха:
— Таку то вже наш козак,
Знать, натуру має:
Чого тільки не діпне,
Зараз розбиває.

Степан Руданський.

ЦАРІ.

Циган, Русин, третій Лях
Проте говорили:
Як би царство хто їм дав,
Що вони-б робили?
Циган каже: Як би так
Моє царство було,
То такого-б вже царя
На сьвіті не було:
Я-б по шию в салі жив,
В сало-б одягав ся,
Сало їв, на салі спав,
Салом накривав ся.
— Ну, не диво такий цар! —
Русин промовляє:
Кому сало в голові,
Той сала бажає.
А як би я був царем,
Та мав царську волю,
Я би панів скасував,
Всіх пустив на волю.
— Ет, дурні ви, каже Лях:
Ни вмієте жити!
А як би я був царем,
Знав би що зробити:
Я би тільки захопив
Царську скарбівницю
Та ще-б таки того дня
Драпнув за границю.

Степан Руданський.

Жертви
НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Прислали дальше:

28. Бруклин, Н. Й. На весілю у Івана і Марії Коптюхів зложили на Фонд визволеня України: Іван і Марія Коптюх. Н. і Анна Пухаль і Гр. Костик по $1.00; Анд. Гулей, Павло Костик, Анна Сендзяк, Анна Собачко, Ст. Крупа, Н. Мигович, Ол. Мигович, Ф. Домбач, Мак. Стегніцький і Марія Мазян по 50 цнт. Дрібними датками $1.00. — Разом **$9.00**

Збіркою заняли ся Н. Пухаль і Гр. Бардак.

29. Бостон, Масс., Николай Довганчук **$2.00**

30. Крофорд, Кан., Текля Сорба **$1.00**

31. Тейлор, Па. На хрестинах у п. Івана Шульгема зложили на Фонд визволеня України: Андрій Тихапевич, Іван Шульгем і Андрій Ягиліц по 50 цнт.; Павло Наґаджина, Мих. Крижановський, Іван Кристиняк, Фр. Сопцяк і Іван Шустак по 25 цнт.; Вол. Тажмір 20 цнт.; Дм. Винявцький 15 цнт. — Разом **$3.10**

32. Остин, Мінн. Антін і Марія Савицькі **$1.00**

33. Ля Тук, (Квібек, Канада). На Фонд визволеня України зложили: Николай Циганчук $5.00; Тимофій Пумайлик, Тимофій Петрук, Василь Петрук, Юрко Продапюк і Василь Лукинчук по $1.00. — Разом **$10.00**

34. Істон, Па. На весілю нашого Союзовця п. Петра Савича і п. Зофії Клюпки на покляк Петра Сокальчука і Василя Гудза зложили на Фонд визволеня України: Петро Сокальчук $1.00; В. Гудз, П. Савич, Ф. Саґатий, В. Сорока, К. Смеречинська, Г. Мацюк, Д. Кіндратів, Ю. Курилав, І. Вересюк, В. Дворчин, В. Крочак, М. Загоруйко і С. Мазур по 50 цнт.; К. Скрут, А. Гавришків, І. Мазур, М. Кибайло, І. Стець, А. Кічула, І. Терлецький, І. Мазурик, К. Потіха, І. Модний, М. Горинь, М. Пасечна, К. Квасниця, Ю. Кіндратів, С. Модний, Г. Біловус, Н. Лубоцький і М. Порохняк по 25 цнт.; Ю. Модна, А. Іщук, М. Москалюк і А. Хмилярчук по 15 цнт.; М. Тирлецка і В. Гонтарик по 10 цнт. — Разом $12.80. Т. Гудз 32 цнт. (на вирівнане і пересилку). Разом $13.12. Пересилка 12 цнт. — Остає **$13.00**

35. Питмен (Саскачеван, Канада). Яків Миданик $4.00, Семко Фанзиґа і Васил. Марчак по $3.00. — Разом **$10.00**

36. Філяделфія, Па. Складка 4-ох при вечері **$4.00**

37. Бруклин, Н. Й. Іван Дуляна і Василь Дуляна по $1.00. — Разом **$2.00**

38. Бавндбрук, Н. Дж. П. Гусак $1.00; І. Лівкович, М. Бучарський, П. Худик і В. Возьний по 50 цнт.; В. Стек 30 цнт.; Я. Кава, Г. Худяк, Д. Боґач, А. Мотика, М. Ліщишин, М. Перчишин, М. Стецько, І. Мотика і В. Гавришків по 25 цнт. — Разом **$5.55**

39. Мініс Ракс, Па. На весілю у Івана і Марії Шпук на поклик А. Лапиці і Н. Шпука зложили жертви на Фонд визволеня України: І. Шпук, М. Шпук, Н. Шпук, П. Вавро, К. Присташ і М. Сваволя по $1.00; А. Лапиця, В. Шпук, А. Шпук, Є. Лапцик, А. Лупатовська, А. Брошко, П. Фірко, І. Фірко і О. Шпук по 50 цнт.; М. Авґустин, М. Лапиця, Д. Плешівський, М. Кісилиця, Н. Путас і В. Коваль по 25 цнт. — Разом **$14.00**

40. Нюарк, Н. Дж. З нагоди іменин п. П. Холодяп зложили на Фонд визволеня України: С. Семенюк, С. Грпнтус, М. Ґринтус, А. Ґринтус, Я. Ґринтус, К. Ґринтус, П. Семенюк, П. Холодян, Я. Шандига, Г. Залинський, Н. Залинська, П. Сторожук, Т. Сторожук, А. Сторожук, А. Калинович, М. Добровник, А. Добровник, Є. Харчук, А. Гульдевич, Г. Юзва і Н. Григорієвич — разом **$7.25**

Збіркою заняли ся пп. С. Семенюк і С. Ґринтус.

41. Стемфорд, Конн. Микола Комар **$2.00**

42. Канаджогері, Н. Й. Антін Тарас, Никола Сирлик і Иосиф Курлятович по $2.00; Федь Меленевич, Дмитро Гринишин, Марія Тисяк, Олена Тарас, Марія Матошевська, Марія Томашевська і Олена Тисяк по $1.00 — Разом **$13.00**

43. Плимавт, Н. К. Гавриїл Мушеник, Григорій Федоришин, Олекса Романик і Іван Козак по $1.00. — Разом **$4.00**

44. Дівчина Українка, родом з Девятник, повіт Бібрка в Галичині (просить, щоби у виказі не подавати її імени, бо вона і так буде вдоволена, що могла бодай тільки помогти бідним сиріткам по батьках, що згинули у війні) **$5.00**

РАЗОМ $105.60.

З перенесеня $1.462.72; з днем 17. падолиста с. р. виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $1.568.32.

Доси зложили вже датки в Юнґставн, О., на поміч для наших братів у старім краю, що понесли жертви крови і майна в теперішній війні отсі панове з Братства „Сокіл", відділ 218. Михаїл Ткачишин, Іван Літепло і Иосиф Залановський по $1.00; Роман Гіль, Михаїл Єдинак, Федор Косопуд, Іван Жуковський і Александер Литвин по 50 цнт.; Станислав Ярош, Михаїл Кіх, Стефан Шубеляк, Иосиф Сорока, Іван Колодкевич і Спиридон Іськевич по 25 цнт. — Разом $7.00.

Отсі не-члени зложили: Іван Клепак, Михаїл Мулярчик і Михаїл Іваницький по $1.00; Семко Гіль, Атанас Косопуд, Семко Косопуд, Анастазія Гіль, Никола Сиятовський і Марцін Новеска по 50 цнт.; Федь Омелян, Гринь Омелян і Гринь Коваль по 25 цнт. — Разом $6.75. — Усього **$13.75**

Збірка дальших жертв в ході.

—o—

(ЛИСТИ).

Бостон, Масс. Посилаю $2.00 на Фонд України. Як читаю, то нашиж жертводавців доси дуже а дуже мало. Вправді нашому Русинови треба до всього принуки, бо навіть пирогів на празник не буде їсти без принуки, але в теперішну хвилю кождий Русин повинен скоро і без принуки післати також на поміч нашим рідним. — **Николай Довганчук.**

Крофорд, Кан. Посилаю $1.00 на Фонд визволеня України і прошу вас, Братя і вас Сестри Українці й Українки, не жалуйте жертви для своїх братів і сестер в старім краю, бо їм тепер дуже тяжко. Оден не запоможе, але кілько тут є нашого народу, то аби кождий дав хоть малу жертву, а все будуть вони знати, що то їх сини і доньки, братя і сестри в такій великій біді і нещастю за них памятали, бо правда, що тепер і в Америці нема добра, бо роботи не ідуть конче добре. але може Бог дасть, що пізнійше пійдуть лiпше, то і ми будемо могли дати грубші жертви, бо там жертвів треба буде богато! Тож даваймо, що можемо, але і на будуче ще памятаймо і збираймо так богато, як тільки зможемо. Не жалуймо труду ані свого добра, бо то на сьвяте діло. — **Текля Сорба.**

Ля Тун (Квібек, Канада). Посилаємо тут по пару центів (разом $10.00) і желаємо, щоби як найскорше скінчилась війна на розгром Росії, котра так тисне і пригноблює руський нарід вже більше як 260 літ. Отже най ніхто не жалує тих пару центів на Фонд визволеня України. Кождий повинен пожертвувати тих пару центів на Фонд визволеня України. — **Тимофій Нумайлик**, передплатник „Свободи" і тов.

Істон, Па. Честь всім жертводавцям з Істон, Па., що не відмовили просьбі і тим, котрі заняли ся збіркою, а ви, м у з и к и, вважайте, не будьте послідними і не пильнуйте тільки баса, як то було сказано, що в басі не пропаде, а піфа може ся з грішми затопити, але де тільки граєте, то будьте першими до того і з певностию, що в басі вам не бракне. А ви, Пане, що стоїте звиш 7 літ в Союзі від. 147. (імени Вашого не хочу виявляти), будьте обережні і не причиняйте ся до роздору, бо се ганьба і встид для Вас. На будуче як таке повторить ся, то імя Ваше буде виявлене.

Вперед, Братя і Сестри, жадне весіле, жадні хрестини не повинні обійти ся без датку на Фонд визволеня України, хотяй би Вам був хтось противний. Сьміло вперед! Гаразд! — **Українець.**

Питмен (Саскачеван, Канада). Посилаю $10.00 на Ф. В. У. від себе і ще двох, котрі на мої руки зложили на бідних Українців у старім краю. За се їм щира подяка і нехай кождий Українець чи з Канади чи зі Злучених Держав спішить ся з помочию від себе, то призбирасть ся велика сума. — **Я. Миданюк.**

Стемфорд, Конн. Посилаю маленьку жертву на фонд України, на поміч для наших бідних Українців у старім краю, для вдів і опущених сиріток, бо може і мої братя поклали своє житє на поли бою. Дав би я радо і більшу жертву, але покищо мені тяжко. Як буду робити в зимі, то дам більше ще на Фонд України. — **Н. Комар.**

Плимавт, Н. К. Сьвітла Редакціє! Ми підписані посилаємо по одному доляровя для бідних вдів і сиріт в старім краю. Нема тут нас більше, тільки 4 з Галичини і то в такім місци, що переважно заселене Ніграми. Нема тут церкви ні наших людий, тож перебуваємо як би в криминалі тай робото іде дуже лихо, бо заледви на житє заробляємо. Але зі щирого серця засилаємо сю бідну лепту для наших братів в старім краю, бо відчуваємо їх нужду, хотяй і самі не в роскошах свої літа марнуємо. Дорогі Братя і Сестри Українці, не жалуйте бідної лепти для наших нещасних братів, бо як вам вистарчає на склянку пива, „мувінґ-пікчер", балі і представленя, то не жалуйте і для бідних братів в старім краю. Дай Боже гаразд і мир в Европі. — **Гринь Федоришин.**

Вестпорт, Масс. Слава Ісусу Христу! Всехвальна Редакціє! Засилаю тих кілька центів яко дар для вдів і сиріт у знищенім краю. Тут засилаю просьбу до Всехвальної Редакції помістити в „Свободі" тих кілька слів до пп. читачів „Свободи". Прошу ласкаво пп. Читачів, як **хто споміж Вас має які вісти про село Девятники, повіт Бібрка, то прошу подати до „Свободи".** Я писала кілька листів до родини, але жадного не отримала у відповідь; може і моє село зрівнане з землею, а родина погинула, або гине з голоду і холоду, по неприступних місцях, або по чужих краях. Кождий і кожда з нас Українців маємо когось в тім краю горя і розпуки, тож помагаймо їм зі щирого серця і душі: кілько хто може, най дає, але зараз і всі; всі разом даваймо, то хоч наша жертва мала, але разом всі, то буде велика. Не чекаймо най дають другі вперед, а ми дамо пізнійше, бо каже пословиця: Хто пізно ходить, то сам собі шкодить. Тож ще раз прошу і взиваю іменем плачучих вдів і сиріт, калік і немічних старців. Даймо поміч їм. Даймо їм милостиню, се-ж наше діло християнське! Знайте, Братя і Сестри Українці, що за кожде добре діло заплата велика на небесіх, і нагорода сторицею в туземнім житю від Бога і добрих людий. Даймо їм хоть в такій мірі, як даємо салонїстам, бірманам, по кортах штрофи і богато тим подібних річий, а тоді певно наша жертва буде трохи більша. Памятаєте, що буде пятниця, субота і неділя без роботи, то треба вишити, то при тій нагоди не забудьте і нещасних братів. Маймо надію, що колись буде ліпше для тих, котрі терплять на житю і маєтках, а також і нам, бо ми терпимо душею і серцем.

Тож шлім щирі молитви до Бога, а для покривджених останні центи, а може сповнять ся наші гадки-мрії, і залунає радісна пісня по всій Україні: „Ще не вмерла Україна, ні Слава ні Воля"!

Дівчина-Українка!

Відозва
ДО УКРАЇНЦІВ І УКРАЇНОК В ЮНҐСТАВН. О. І ОКОЛИЦІ.

З усіх місцевостий є чутки по часописях, що наші люди складають жертви на повоєнний фонд для остатних вдів і сиріт по наших героях, котрі віддали своє житє за свою вітчину. Тож відзиваюсь і до Вас, дорогі Братя і Сестри з Юнґставн, О., й околиці, не будьмо і ми послідні та не забуваймо за своїх батьків і братів там в старім краю, котрі може вже днесь остали без хати та без куска хліба і блукають ся по горах-лісах, глядаючи для себе і діточок захисту. Небесні облаки — се їх стріха. Кождому з нас буде жаль і коли скіне за свою рідню і погадає, де вона тепер обертаєть ся, то мусить заплакати. Бо нещастє, яке стрінуло нашу вітчину таке переражаюче, що ніхто живучий ще такого не запамятав і не знаю, чи і коли таке буде більше бачив. Тож, дорогі Братя і Сестри, не будьмо скупі в такій лихій годині для нашої вітчини, в котрій зросли, згодувались і зрозуміли, що то сьвіт. Деж можна, аби ми днесь цілком забули ту рідну землю, де наші сліди полишали ся і днесь ті сліди скроплені слезами — наших родичів і наших материй та наших сестер і братів. Коли і ми жили в нашій вітчині, то і ми нераз заплакали над своєю недолею, але днесь наші братя зливають наші сліди не тільки слезами гіркими, але і кровю і навіть кладуть своє житє, аби оборонити свою вітчину від ворога-наїздника, котрий нищить села, а наші жінки і діти мучить і грабить або виганяє їх з рідного села і вони загибають з голоду або зі студени або з якої хороби під голим небом. Тож ми, Братя і Сестри юнґставнської околиці, покажім, що ми хоч далеко, але чуємо той біль одної руської родини і зложім малими датками на ту ціль, але усі, то буде гарний гріш для наших братів там в старім краю. Ми повинні дати їм помічну руку, а вони нашої щирости не забудуть до своєї смерти. Правда, що і в нас тут біда, бо роботи нема і богато людий не має вже також куска хліба, але всетаки нам ще лучше дихаєть ся ніж нашим братям і сестрам в старім краю. Ми дякуємо Господу Богу, що ми щасливі на земли Вашінґтона та, що не бачимо і не чуємо ворожих стрілів до наших братів і тих страшних мук, які вони терплять. Єще раз взиваю Вас, Братя і Сестри юнґставнської околиці, збирайте датки на сьвяте діло; памятайте, що сам Ісус Христос сказав: Любіте оден другого як самого себе.

За Комітет в Іст Юнґставн, О., для несеня помочи Українцям в старім краю:

Роман Ґіль і Йосиф Залановський.

Дещо про торпеди.

Писалисьмо вже про міни, а тепер дещо про торпеди.

Торпеди належать нині на морю до найстрашнійшого оружя. На вигляд є се собі метелава труба 16 стіп довга, часом більше, а 18 цалів через середину, в промірі.

Перед торпеди є острий, а на заді є два поплавці (як рибячі), на горі і на долі по одному. Дальше є дві керми, а за ними дві шруби, які обертають ся в противних напрямах.

Після того, як уставлені керми, торпеда плине висше, або глубше в воді. А дві шруби (пропелерс), що обертають ся в противні сторони, не позволяють торпеді обертати ся в воді.

Дивна власне внутрішна будова торпеди. Се наче мале підморське судно. Передна часть, одна четверта труби, виповнена спрасованою стрільною бавовною. На самім переді є прилад, який ударивши о корабель запалює бавовну і корабель летить під хмари.

Коли треба, то сей прилад відпинають і припинають, аж коли пускають торпеду.

Середина торпеди, около третя часть труби, виповнена стисненим воздухом, який виправляє в рух всю складну машинерію в дальшім відділі.

Цікаве, як торпеду пускають з корабля. До сього на кораблях є відповідні труби. Туди пускають торпеду у воду, наставивши все після потрібного напряму.

Як тільки торпеда дістанесь до води, вся машинерія в ній зачинає автоматично йти в рух. Шруби обертають ся страшно скоро і женуть торпеду вперед. Колиб же вона схибила трохи від свого напряму, то в середині є прилад, який привертає її в давне положенє.

Згущений воздух порушає 4-цилїндровий мотор, який обертає шруби. На переді торпеди є знов ножі, які розтинають сітку, якою забезпечує ся кождий корабель від удару торпеди.

Машинерія, що в торпеді, жене її около 2000 ярдів і сю віддаль перепливає вона в двох мінутах.

Торпедовець, або підморське судно мусить зблизитись около одну милю від своєї жертви. Але на сю віддаль кождий корабель може легко трафити свого нападника. Колиж торпеда не трафить, а машинерія в ній припинить ся, то сейчас торпеда пливе по воді, отже перестає бути грізною. Ще є инший прилад, що засьвічує в ній сьвітло, як лише вона стане тихо на воді, отже її властителї можуть її зланати.

Одна торпеда коштує величезну суму, бо около 2500 долярів. Але вона може знищити міліоновий корабель.

Лев Лотоцький.

Ягнятко.

Тої ночи надіяли ся Дрімлюки ягнятка. Ніч була зимна, з морозом. Вітер стогнав і заводив довкіль хати. Подеколи й чути було, як верх хати тріщав. Вже було геть-геть в ніч, та ніхто не лагодив ся до спаня, ні Дрімлюки, ні діти.

Діти, два хлопчики і малесенька Явдоня жибоніли на постели; Дрімлючка пряла кужіль, а Дрімлюк сидів таки в кучмі біля груби й докидав по поліньцеви на вогонь та пикав люльку на короткім цибушку.

В хаті було тихо й чути було, як веретено в Дрімлючки фуркотіло. Випрямивши руку, вона гей задумувала ся й подобала при слабому сьвітлї каганця не на людину, а на якусь мару, що ось-ось підійметь ся з лави й полетить з кужелем в грубу, а відтак у димник.

А Дрімлюк в червоному сяйві вугля всьміхав ся до себе якось так лячно, начеб роздумував над якимсь лихим ділом. Подеколи розбурхував поліном вугле й тоді іскри сипали ся на нього і здавало ся, що кучма займе ся і він згорить при грубі.

Лиш на постели було веселїйше. Бесіда плила, немов хтось подзвонював в малесенькі дзвіночки.

— Як буде „баранцик", то я йому — жибонів Никольцьо, пятилїтний хлопчик з чорним кучерявим волосем. — то я йому...

— То що ти йому? що?—питала маленька Явдоня, протираючи заспані очка. — що ти йому?

— Я йому куплю „дзвіноцок" за ту „сістку" що дістав від еґомостя. — доповів хлопець.

— А як буде ягничка? — послитав найстарший між ними Василько.

— То „нїцо"! Не дам сістки! — відповів Никольцьо.

Маленька Явдоня нахмарила чорні бровоньки і сердито поглянула на братчиків.

— Овва! — вповіла вона крізь сльози, що покапали з сяючих оченят. — Овва! Я маю червону політичку, заплю „ментелик" і завішу ягничці на шийку.

Оба хлопці розсьміяли ся таки в голос, і батько посварив їх, щоб тихо були. Мала Явдоня підійшла до мами й пригорнула ся до нього плачучи.

— Цить! цить дитинко! — потішала мама доню. — З заполочі зробимо кутасик і причіпимо ягничці до фостика.

Дрімлюк зареготав ся, що аж кучма заколибала ся на голові.

— Ая! — покликнув він. — Кутасика треба конче ягничці, на теж вона ягничка!

Він підняв ся зі стільця, поклав люльку на стіл і вийшов з хати, щоби поглянути до хліва. Тепер діти ще дужше розщебетали ся, обступивши маму довкіль. Вона, не маючи куди випрямувати руки з веретеном, поклала його на колінах і слухала щебету дітий.

— Мамуню! — покликував Никольцьо. — Ягнички нам не треба! Баранчик, то але! Виросте й буде мав роги, такі великі, такі о...

Він підняв руки до чола й нахмурив його начеб у нього справді були роги й він ладив ся ними ударити суперника.

І Василько був за баранчиком. Він переконував, що барани скорше ростуть і бувають великі і Жиди попитують за ними й добре платять за них. Лиш маленька Явдоня жибоніла все своє:

— Ні, ні! Таки ягничка! Ягничка ліпша. Виросте, напасе ся трави й даватиме молока, ще більше як шута, або чорна. Вона-ж буде біленька, така як її мама. Правда, мамуню, що вона буде маленька і біленька.

— Хто?

— Та ягничка!

— Біленька, біленька, дитинко! — заспокоювала мама дитину. Нараз пав ся

в сїнях чути якийсь стукіт, метушня, а й вівця замекала. Її хоркавий голос видав ся таким могучим в нічній тишині, що мама й діти дрожали наче наляканї. Дрімлюк копнув ногою в двері й вони відчинили ся, а в хату вбігла біла вівця. Не бачучи коло себе ягняти, вона бігала по хатї мов навіжена й заглядала в кождий куток і шукала його.

Та ягнятко чорненьке, маленьке тримав Дрімлюк таки в руцї, не знаючи, де його покласти. Тонесенькі ніжки сторчали з під маленького чорного тіла гей випростувані прути й закостеніле ягнятко подобало зовсім на журавля.

Дрімлючка стояла посеред хати, виглядаючи зір в чоловіка. Вона поклала руки навхрест на грудях, а лице її, що побіліло було, румяніло пораз від люти, з пересердя.

— Доцантрував? — поспитала киваючи головою.

— Доцільновал! — виціди з польська з глумом Дрімлюк.

— Ой ти, ти ґаздо!

— А ти чого хочеш? Я-ж десять разів ходив сеї ночи до хлїва!

— Але й сидів біля грубп, пикав люльку і грає кучмою гей Жид на шабас! — додала глумливо Дрімлючка. І було би між Дрімлюками прийшло до сварки, та вівця, заглянувши ягня в Дрімлюка, перла ся до него так завзято, що він вкінци аж розлютив ся й шпурнув замерзле ягня на доливку. Вівця припала до нього, гріла його горячим віддихом і лизала замерзлу вовну. Вона небога й не догадувала ся, що ягнятко замерзло, а її ввів ґазда в хату лиш тому, щоби й вона зі зимна в хліві в хоробу не впала або й собі не закостеніла.

Як вівця перестала в голос блеяти й стало тихо в хаті, Дрімлючка залишила сварку і пійшла з дітьми спати. А Дрімлюк таки не подарував ще люльці. Він взяв її зі стола, сів біля грубп, вкинув углик і курив так завзято, що аж лопіт від нього лунав. Подеколи споглядала на нього вівця, що лягла була коло замерзлого ягнятка. В очах її, звернених до сяйва з угля, сьвітило ся якось так дивненько, начеб добував ся відтіля важкий жаль і докір, що хлїв зимний і в стїнах повно дїр.

А на дворі гудів вітер без упину. Мов виспівував він якусь довгу думу про хлопську мізерію, про їхні недоспані ночи, де часом проминьчик надії майне поприх їх вбогі душі тай гасне і гасне. А й тих проминчиків так не богато, лиш глупа, чорна як ніч непрозора.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Стеф. Склепкович в Рочестер. Оголошеня про курси неграмотних ми не можемо помішувати безплатно, бо се справа місцева, хоч дуже важна. Коли би так всї місцевости хотіли оголошувати свою роботу в „Свободі“ безплатно то часопись мусїла би скоро перестати виходити, бо ніхто не хотїв би її читати. Натомісць платні оголошеня причиняють ся до піднесеня часописи, а на тім і народна справа зискає. Се не дасть ся заперечити, неправда?

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що Бр. сьв. О. Николая, від. 174. Укр. Нар. Союза в Оксфорд Форнес, Н. Дж., зістав з днем 19-го падолиста 1914 р. відсуспендований згідно з приписами статута Укр. Нар. Союза. З нинїшним днем від. 174 і членам сього відділу зістали привернені всї членські права, до котрих вони були управнені перед суспендованєм.

Макаду, дня 19-го падолиста 1914.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.

М. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. С.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

СТАМФОРД, КОНН. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 350, в суботу 21-го падолиста в день свого покровителя, обходити буде торжество, тому уряд взиває всїх членів, щоб з відзнаками Союзовими і братськими під шарою на годину осьму (8) вечер в льокали Укр. Народного Клюбу. — Дальше проголошуєсь, що в неділю 6-го грудня с. р. відбуде ся надзвичайний мітінґ в справі закінченя року і вибору нового уряду після бальотів і зміна статутів. Вкінци пригадує ся, що найблизший звичайний мітінґ відбуде ся 29-го листопада, на котрім всї залеглости (довги) до каси братської мусять бути заплачені задля закінченя річних рахунків і книг. — Уряд.

Родимцї! Складайте жертви на „Фонд визволеня України“.

ПОЗІР: ПОЗІР ПОЗІР:

ПІТСБУРСЬКІ УКРАЇНЦІ!

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

получений з представленем „Настоящї“ в столїтні роковини

Т. ШЕВЧЕНКА

устроює Чит. ім. д-ра Івана Франка у власній галї при 10-тій і Карсон ул.

В ЧЕТВЕР ДНЯ 26. ЛИСТОПАДА 1914 РОКУ.

Гостинний виступ артистки-пяністки мельодраської консерваторії п. Е. Гофман.

ПРОГРАМА КОНЦЕРТУ:

I.

1.) Вступне слово . . . . п. З. Бичинський
2.) Ф. моль. соло фортеп. Шуберт „Імпромпту“ . . . . п. Е. Гофман
3.) „Дума моя“ . . . . хор мішаний
4.) „До Основяненка“, декламація . . . . п. Р. Качмарський
5.) „Ой, Дніпре“, баритон соло . . п. В. Малєвич
6.) „Далеко гея далеко“, Воробкевич, хор мішаний

II.

1.) Дума з Невольника, ораторія з акомп. фортеп., хор міш. . . . . комп. Е. Вахнянин
2.) Розрита могила, Т. Шевченко, декламація . . . . п. М. Нук
3.) Ас дур „Імпромпту“, Мозарт. . . п. Е. Гофман
4.) „Ревуть стогнуть“, Шевченко-Переговський, відспівають: пп. П. Ячник, К. Стрільбицький, Р. Качмарський і В. Малєвич.

Управителї хору: Р. Качмарський і Волод. Малїєвич.

ПРОГРАМА ПРЕДСТАВЛЕНЯ „НАСТОЯЩІ“.

Борович . . . . п. . . Франків
Магдалина, його жінка . . . . . . п. К. Жукінна
Остап, їх син . . . .
Гануся, його суджена . . . . . . п. К. Магерівна
Десько, слуга . . . . п. П. Ячник

Режісер п. Ів. Франків.

Весь дохід призначений для вдів, сиріт, калік і тих, що потрібують найскорінї помочи в старім краю.

ВСТУП НА ГАЛЮ 25 ЦТ.

ПОЧАТОК О ГОД. 7.30 ВЕЧЕРОМ.

Всїх чесних Русинів з Пітсбурга і околиці запрошає

КОМІТЕТ ЧИТАЛЬНЯНИЙ.

На закінчене відспіває хор „Завіщанє“ Т. Шевченка в 8 голосів при супроводі барітон-соля п. Вол. Малєвича.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую свого брата, **МИХАЇЛА ЮЩИНА.** Він приїхав до Америки перед 20 роками і перебував якийсь час у Бервік, Па. Хтоби знав о нїм, або він сам, зволить ласкаво подати його адресу, а дістане $5.00 нагороди. Моя адреса: Peter Yuszczyk, Box 2, Carteret, N. J. 76-78

НА СЬВЯТА!

КОЛЯДИ:

ЗБІРНИК КОЛЯД на мішаний хор, обнимає 33 пісні, партитура	$1.00
Чотири книжки нараз даємо за	$3.50
В ВИФЛЕЄМІ ЧУД СПОВНИВ СЯ і ЯСНА ЗОРЯ НИНІ СХОДИТЬ, дві нові коляди на мішаний хор	30 цт.
Чотири кавалки нараз даємо за	$1.00
КОЛЯДИ або пісни на Рождество Христове	15 цт.
ВЕРТЕП. Декламації для колядників	5 цт.

ПОЧТІВКИ:

10 гарних кольорованих карток	25 цт.
6 гарних кольорованих карток в українськім стилю	25 цт.

ЛИСТИ:

12 листів з желанєм Сьвят, з ковертами	30 цт.
1 лист з гарною шопкою (вертепом)	10 цт.

Замовленя і гроші посилайте до

RUTHENIAN BOOK STORE

701 W. LACKAWANNA AVE., SCRANTON, PA.

ВІЙНА! ВІЙНА!

Хто хоче довідати ся, як виглядає тепер в нашім ріднім краю в часі війни, нехай пришле на понисшу адресу 25 центів в стемпсах почтових, а дістане відворотною почтою книжку, в котрій знайде докладний опис воєнних подій в нашім ріднім краю, в 20 розділах, під слїдуючими наголовками 1) Резервісти на жнивах, 2) Лихі віщуни — поява круків і вовків, 3) Українські посли у корпусних команднтів, 4) Тайний обіжник і ограничене руху на желізницях, 5) Арештованя шпіонів і підозрілих, вироки смерти, 6) Громова вість, — маніфест цїсаря, 7) Ой закувала сивая зазуля, 8) Головна Українська Рада і добровольці, 9) Війна і гр.-кат. Епископат, 10) Москалї нападають, 11) Зрада, дають сигнали, підрізують дерева в лїсї, 12) Рабують і нищать, 13) Мучать і мордують, 14) Кров ллє ся потоками, 15) Граф Бобрінський — ґубернатор Галичини; 16) Арештованє митр. гр. Андрея Шептицького, 17) Атентант на ґр. Бобрінського, 18) Погром Русинів у Львові, 19) Холера і голод, 20) Найновійші відомости з війни в краю.

Замовленя слати на адресу:

RUTHENIAN BOOK STORE

29 E. 7-th Str., New York, N. Y.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

ПОВІДОМЛЕНЄ

Подаєсь до відома усїм членам і прихильникам читальнї „Просьвіти“ і „Українського Клюбу“, що льокаль читальняний перенесено з під ч. 20 Беден стр. до нового льокалю під ч. 201 Джосеп Аве. (I. поверх).

Родимцї! Ідїть за кличем „В просьвіті будучність народа!“ Гуртуйтесь всї як один в читальни „Просьвіти“ та користайте з відчитів, котрі дають тт. Склепкович і Федик на тему: „Як повстала земля і її вік“ і „Про історію України“. Відчити відбувають ся що суботи о годині 7.30 вечером.

Рівночасно пригадуєсь ще раз, що на курс неграмотних (наука писаня і читаня) можна вписуватись кождого вечера.

Курс отворить ся як зголосить ся 15 осіб. Курс буде провадити т. Склепкович і до него треба зголошуватись в льокали читальнї.

За виділ чит. „Просьвіти“:

В. Зубик, писар.

Спис і цїнник книжок

які можна дістати в „Свободі“.

Американський Гимн „Май Контрі“ під нотами в українськім перекладі. — Цїна . . . . . 10 цт.

***Американець**, веселий образ з житя народу зі сьпівами, в трох дїях. — Цїна . . . . . 15 цнт.

Америка. — Збірка віршів. — Зміст: Америка. Важкі думи. Галицьким панам у альбом. До сестри. Публика. Се що такого є? В Пенсильванії. Два образки. Одна лиш калина. Я хочу до дому. Купить мазп. Прощанє з краєм. Слава пророка. Поет і муза. Будучність руського робітника. Вітер по поли. Ой в мене квіточки цвили. — Цїна . . . . . 15 цнт.

Бери та читай. — Цїна . . . . . 30 цнт.

***Блудний син.** Образ з житя наших виселенців в Америцї у 4 актах зі сьпівами. Цїна 25 ц.

***Вертеп.** Сценїчна картинка для колядників, що ходять по хатах в часї Різдвяних Сьвят. Цїна . . . . . 10 цт.

В неволї темноти. — Комедія з житя руско-американського народа в 3 актах . . . 25 цнт.

Весела книжочка з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Цїна . . . . . 35 цнт.

В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповіданє „Сталник“. — Цїна . . . . . 25 цнт.

***Гостина сьв. Николая**, драматична гра для дїтий. — Цїна . . . . . 10 цнт.

Галицькі анекдоти. (Гумористичні оповіданя). — Цїна . . . . . 10 цнт.

Дещо про звірята, рослини, камінє і скали. — В сїй книжцї находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони живуть. — Цїна . . . . . 30 цнт.

***Думи, думки, коломийки і пісні народні.** — Цїна . . . . . 30 цнт.

Дещо про права і суди в Злуч. Державах, а особливо в стейтї Пенсильванії. — Цїна 10 цнт.

Дорога до сьвідомости: Капітал і праця. — Цїна . . . . . 10 цнт.

Дорога до сьвідомости: Борба клас і длячого робітники орґанізують ся. — Цїна 10 цнт.

Два брати, з байок братів Ґріммів . . 15 цнт.

Еміґрант. — Дуже веселі пригоди з житя еміґранта. — Цїна . . . . . 15 цнт.

З кого ся насьміваютъ, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Цїна . . . . . 10 цнт.

З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дїйсно потреба. Не плоти раси, не плоди (вірш). Найбільший духовний поет (Данте Алїґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть їсти шапи? Ангел та пустельник (оповіданє). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта. — Цїна . . . . . 15 цнт.

***Житє Ісуса Христа.** 1.25

***Житє і Твори Івана Франка.** — Цїна 10 цнт.

Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини працї і житя в Америцї. — Цїна . . 15 цнт.

Журавлї. — Зміст: Журавлї (вірш). Закутник (оповіданє). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповіданє про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Цїна . . . . . 15 цнт.

***Жіночий язик**, індійська казка. Невдалий линч, оповіданє. — Цїна . . . . . 15 цнт.

Зуб за зуб (оповіданє). — Бом (з каліфорнійського житя). Судьба сьвітів. Назва „Русини“. — Цїна . . . . . 10 цнт.

За сестрою. — Є се найгарнїйше оповіданє з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Цїна . . . . 35 цнт.

***Казки за циганів.** — Цїна . . . . . 10 цнт.

Казки про жидів. — Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спілцї. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правовав. — Цїна . . . . . 15 цнт.

Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчисленя певних рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Цїна . . . . . 30 цнт.

***Мужицька доля.** Збірка оповідань. Цїна 10 цт.

Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Цїна . . . . . 10 цнт.

***Конець „Тітаніка“**, правдивий опис морської катастрофи. — Цїна . . . . . 40 цнт.

Марія. — Зміст: Марія (уривок з поеми Т. Ш.). На чужині (вірш). Скором (оповіданє). Рік 1903-ий з старім краю. Людоїтство в Конґо. Клопоти кума Софрона (вірш). — Цїна 10 цт.

Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Цїна . . . . . 20 цнт.

Народний рух австро-угорських Русинів. — Цїна . . . . . 20 цнт.

Напад на Січ. — Цїна . . . . . 5 цнт.

Навернений грішник. — Цїна . . . . . 20 цнт.

***Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників.** Арабська казка. — Цїна . . . . . 20 цнт.

Оповіданя про зазірих Богів. — Цїна 10 цнт.

О підземних скарбах. — Природляча розвідка про всякі мінерали, находячі ся в землі і як витворюють ся з них річи необхідні в житю людий. — Цїна . . . . . 25 цнт.

***Провідник**, практичний підручник до науки англійської мови без помочи учителя з доданєм словаря. — Цїна $1.50

***Під прапором свободи.** Вибір патріотичних декламацій. — Цїна . . . . . 20 цнт.

***Пісні про Канаду і Австрію.** Пригоди з житя еміґрантів, писані віршом. — Цїна 10 цнт.

Принц і нуждар. Дуже займаюче оповіданє славного американського писателя Марка Твейна в перекладі В. Держирука. — Цїна 50 цнт.

Понуса. — Зміст: Покуса (оповіданє). З практичної школи (оповід.). Я тут голова (оповід.). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Він людий збирать і рестин. — Цїна . . . . . 10 цнт.

***Промови, декламації і желаня на хрестинах, заручинах і весїлю для кумів, старостів і дружбів.** — Цїна . . . . . 10 цнт.

***Причта про садівника та инші оповіданя, гуморески і сатури.** — Цїна . . . . . 10 цнт.

Про кінець сьвіта. — Цїна . . . . . 15 цнт.

Про нутро землї (з 22 образками). — Розвідка про будову землї і її передпотопові здобутки. — Цїна . . . . . 25 цнт.

***Підручний календарик** на рік 1915. — Цїна . . . . . 10 цнт.

Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть I. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартівливі. — Цїна . . . . . 50 цнт.

Рицар і смерть. — Цїна . . . . . 5 цнт.

Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху. — Цїна . . . . . 10 цнт.

Релїгійні віровання старинних народів. — Зміст: Релїгія Єгиптян. Релїгія Халдейців. Первісна релїгія Індусів. Ісповідники релїгії Брама. Релїгія Будди. Релїгія Перзів. Релїгія Жидів. Релїгія Греків. Релїгія Римлян. — Цїна 20 цт.

***Русько-англійський толмач**, з котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови. — Сторін 256, тверда оправа. — Цїна . . 60 цнт.

Слово ч. 5. — Зміст: Блаженний чоловік (з Псалтиря). З книги приповісток Соломона. Чи буде що з наших дїтий? Громадське житє Італійців в Ню Йорку. Штука і архітектура на виставі в Ст. Луіс, Мо. Дві левади (оповіданє). Дещо цікавого. Зі сьвіта. — Цїна 15 цнт.

Слово ч. 6. — Зміст: Спочив мій дух... (вірш). Спокій душі. Не вносить ся серце вже мое (вірш). Потреба літератури. Народні школи в Пенсильванії. Дорога любови, то Божа дорога. Зі сьвіта. — Цїна . . . . . 15 цнт.

Степові люди. — Оповіданє з житя в донських степах. — Цїна . . . . . 15 цнт.

Страшна пімста. — Оповіданє М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Цїна . . . . . 20 цнт.

Сьпівомовки . . . . . 40 цнт.

Свекруха. — Комедія в 3 дїях . . . . . 25 цнт.

Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA“

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Війна! Війна! Війна!

Вже в слїдуючім тижни вийде з друку книжка великого формату, на 100 сторін друку, під заголовком

З ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ВІЙНИ,

яка міститиме в собі опис і перегляд всїх воєнних подій в нашім ріднім краю аж до послїдних днів та більше як 20 вірних ілюстрацій (образків) з поля боротьби.

До книжки буде долучений докладний урядовий спис всїх забитих і ранених наших вояків з Галичини.

ЦЇНА КНИЖКИ З ПЕРЕСИЛКОЮ 50 Ц.

Кошт невеликий а книжка незвичайно цікава, тому спішіть ся з замовленями, які треба висилати на адресу:

RUTHENIAN PUBLISHING CO.

29 E. 7th St., New York, N. Y.

В ДРУКАРНІ „СВОБОДИ“

можна дістати отсі книжки:

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛИГІЙНІ.

Новий Завіт	$2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя, звичайна оправа	1.00
Бог Надежда Моя, шкіряна оправа	2.00
Бог Радость Моя, шкіряна оправа	1.40
Друг Душі, малий, звичайна оправа	50
Віночок, звич. оправа	28
Дорога до неба, шкіряна оправа	1.00
Дорога до неба, малий, звичайна оправа	32

Пишіть на адресу:

„SVOBODA“

83 Grand St., Jersey City, N. J.

СЕРІЯ ПЕРЕПИСНИХ ЛИСТКІВ.

1) Т. Шевченко (з портрета Красицкого), 2) Шевченко в молодім віці, 3) Шевченко в неволи (з власноручного портрета), 4) Родинна хата Т. Шевченка, 5) Могила Т. Шевченка в Каневі над Дніпром.

5 КАРТОК 15 ЦНТ.

ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Картки виконані в трох кольорах і прикрашені взорами в народних мотивах.

Для тих, що замовлять більше число карток даємо опуст.

Сї картки можна розпродувати при всяких нагодах: на концертах устроєних в память Т. Шевченка, на представленях і приватно.

Спішіть з замовленями на адресу:

„SVOBODA“

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

КУПУЙТЕ! НОВІСТЬ! КУПУЙТЕ!

ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ

ЛИСТОВІ ПАПЕРИ

до родини, свояків, знакомих і др.

На кождім листі находить ся відповідний віршик прикрашений гарною трикольоровою віньєтою в народних мотивах і три сторінки лініованих до писаня.

Цїлість складаєсь з 26 ріжнородних листів поділених на дві серії.

Перша серія містить слїдуючі листи:

Число	1.	Лист	сина до матери.
„	2.	„	сина до батька.
„	3.	„	до родини.
„	6.	„	до нареченої.
„	8.	„	друга до друга.
„	10.	„	брата до сестри.
„	12.	„	брата до брата.
„	13.	„	матери до сина.
„	15.	„	батька до сина.
„	17.	„	мужа (еміґранта) до жінки.
„	19.	„	молодця до дївчини.
„	[illegible]	„	до товариша.
„	23.	„	до кума.
„	25.	„	залюбленого до незнаної.
„	26.	„	до старого приятеля.

Цїна за 15 листів першої серії враз з ковертами 45 центів.

Друга серія містить слїдуючі листи:

Число	4.	Лист	доньки до матери.
„	5.	„	доньки до батька.
„	7.	„	до нареченого.
„	9.	„	сестри до брата.
„	11.	„	сестри до сестри.
„	14.	„	матери до доньки.
„	16.	„	батька до доньки.
„	18.	„	жінки до мужа (еміґранта).
„	20.	„	дївчини до хлопця.
„	21.	„	до товаришки.
„	24.	„	до куми.

Цїна за 11 листів другої серії враз з ковертами 36 центів.

Цїна за обі серії разом 75 цнт.

Поодинокий листок коштує 4 центи.

Пересилку оплачуємо самі.

Для перепродавців даємо значний опуст. Замовленя враз з належитостію (приймаємо також почтові марки) належить висилати на адресу:

„SVOBODA“

83 Grand Str., Jersey City, N. J.